

Богослуженията през Страстната седмица

Страстната седмица е седмицата на Христовите страдания - седмицата преди Възкресение. Богослуженията са продължителни, с прочит на много евангелски откъси и е редно, колкото ни позволяват обстоятелствата, да присъстваме в храма.

Според богослуженията устав, на **Велики Понеделник, Велики Вторник, Велика Сряда** сутрин се служи Преждеосвещена литургия. Както знаем, на тази служба Свети Дарове са претворени в предходната неделя - в случая Цветница. Можем да пристъпим към Свето Причастие, ако имаме нужната подготовка - пост, покаяние, изповед. В неделя вечерта на Цветница, в понеделник вечер и вторник вечер се отслужва Последование на Жениха.

Възпоменават се библейски лица, събития и притчи, свързани тематично с предстоящия арест и страдания на Господ Иисус Христос - праведният Йосиф, защото той е продаден от братята си за 20 сребърника, както Господ е продаден за 30 сребърника; притчата за 10-те девици и притчата за талантите, символизиращи нуждата от духовна бдителност; Страшният съд; жената, помазала нозете на Господ с миро, която по този начин Го подготвя за погребение. На Велика Сряда за последен път в рамките на поста се отслужва Преждеосвещена литургия. Вечерта има Малко повечерие, чиято основна тема от богослуженията текст е предателството на Юда.

(До сряда е добре да се приключи всяка тежка домашна работа, ремонти и големи почиствания)

Велики Четвъртък е особено богат на богослужерна символика. Служи се света Василиева литургия, като основни теми са евангелските случки: измиването на нозете на учениците, извършено от Господ; Тайната вечеря, на която се установява Тайнството на тайнствата - Светото Причастие, молитвата на Господ в Гетсиманската градина; предателството на Юда.

На Велики Четвъртък се отслужва и така наречения **Велик (общ) маслосвет** и се помазват присъстващите за здраве и прощение на греховете. Осветеният елей от маслосвета, вярващите носят вкъщи и го ползват за помазване кръстообразно по чело, слепоочия, ръце през цялата година, като останалият от предишната година елей се изгаря в кандилото.

На този ден се боядисват яйца. Обикновено вярващите донасят при посещение в храма червено яйце, което символизира благовестието на света Мария Магдалина, подарила червено яйце на император Тиберий по случай Христовото Възкресение.

Вечерта на Велики Четвъртък след залез слънце, Църквата изпълнява т.нар. **Последование на 12-те евангелия**, т.е. на 12-те евангелски пасажа, в които се разказва за Господните страдания. При прочита на 5-тото евангелско четиво **се изнася задпрестолния Кръст** от олтара и се поставя в центъра на храма. Това е изключително древна традиция. На този кръст е изобразен Господ, а по-долу отляво и отдясно са изобразени Майката Божия и свети Йоан Богослов, който единствен от учениците е присъствал на последните часове на Богочовека, разпънат на Кръста.

Велики Петък (Разпети Петък) е най-скръбният ден, ден на най-дълбоко вчувстване в Христовите страдания. Уставите на Църквата повеляват дори да не се яде и пие нищо до залез слънце, като се прави изключение само за тежко болните и за децата.

Основна тема е осъждането на Господ Иисус Христос, разпъването Му на Кръста, кръстните Му страдания и смърт.

Сутринта, по време на богослужението, се изнася от олтара **Светата Плащаница**, която се поставя на специална висока маса (кувуклия) в централната част на храма пред Кръста. На плащаницата е изобразен Спасителят, свален от Кръста, край Него са ангели и Майката Божия, и учениците Му Никодим и Йосиф Ариматейски, които са устроили подобаващото Му погребение. При целуване на Светата Плащаница, Църквата пее: *"Дойдете да възхвалим Йосифа приснопаветни, който привечер отиде при Пилат и изпроси Живота на всички."* *"Дай ми - казва - Тоя Странник, Който няма где глава да подслони. Дай ми Тоя Странник, Когото лукав ученик на смърт предаде. Покланяме се, Христе, на Твоите страдания и на Твоето Свето Възкресение"*.

Множеството пристъпва да поднесе цветя на плащаницата и да мине под кувуклията. Сnižавайки се, ние ставаме съпричастни на гробния покой на Спасителя, вкусил смърт, за да умъртви смъртта и да ни спаси от нейното бreme.

Вечерта на Велики Петък камбаните бият траурно и се отслужва **Опело Христово**, което включва и литийно* шествие около храма с изнесената плащаница. Процесията влиза през западните врати, народът минава под плащаницата и свещенослужителите поменават имена за здраве.

На **Велика Събота** сутринта се служи света Василиева литургия. Цялата събота Христос е в гроба и това е единствената събота в годината, когато се пости строго (за отбелязване е, че готвещите се за Свето Причастие за някоя неделна служба не бива и не могат да постят строго в събота, защото е забранено от древните канони - трябва да хапнат нещо с олио). Но Велика Събота е единствената строгостна събота в годината, както строгостни са и дните на цялата Страстна седмица. Който не е смогнал да боядиса яйца на Велики Четвъртък, може да ги боядиса на Велика Събота. На сутрешното богослужение, вместо обичайната "Херувимска песен", Църквата пее: *"Да мълчи всяка плът човешка и стои със страх и трепет и нищо земно да не мисли"*.

На Велика Събота се отбелязва не само гробния покой на Спасителя, но и слизането Му в ада, който Всесилният Господ опустошил. Самият Христос предсказва тридневния Си престой в гроба, като казва: *"защото, както Йона беше в утробата китова три дни и три нощи, тъй и Син Човеческий ще бъде в сърцето на земята три дни и три нощи."* (Мат. 12:40).

Колкото е съкрушаваща тъгата и скръбта при съпреживяването на Христовите страдания и кръстна смърт, толкова е вдъхновяващо и възторжено посрещането на Възкресението Му, с което Той побеждава смъртта, строшава адските двери и извежда праведниците от ада.

Около 11 часа през нощта камбаните бият тържествено, започва празничното богослужение. Свещенослужителите в полунощ излизат от олтара, носейки **благодатния огън**, като възгласят: *"Дойдете, вземете светлина от Нетварната Светлина и прославете Възкръсналия от мъртвите Христос."* Всички запалват свещите си. Започва литийно шествие около храма, чете се Евангелие и всички се поздравяват с най-великия празник на празниците. После влизат в храма и започва пасхална* утрения и Света Златоустова литургия.

Възкресението е станало нощем, затова и в църквите богослужението е нощно. Чете се Пасхално слово* на свети Йоан Златоуст. Сега канени са всички на празничната трапеза - постили, непостили, трудили се, нетрудили се, болни, здрави, всеки, който не е под епитимия (забрана). Всеки, дори да не е постил, може да пристъпи на тази най-празнична служба към Светата Чаша!

В неделния ден, преди обяд, Църквата отслужва т.нар. **Второ Възкресение** - вечерня в първия ден на Пасха, чете се 20-та глава от евангелието на Йоан.

Всички се поздравяваме от Възкресение до Възнесение с *"Христос воскрес! - Воистину воскрес!"*

*лития, гр. - процесия с икони, хоругви, кръст, съпроводена с пение на богослужебни химни

*Пасха - (от песах - отминавам) - най-важен юдейски празник, когато ангелът на смъртта отминава юдейските къщи, белязани с кръвта на жертвеното агне; при нас - Христовата Жертва ни избавя от робството на греха, смъртта и дявола. Апостол Павел изрично казва: *"Христос, нашата Пасха, беше заклан заради нас."* Пасха и Възкресение Христово се използват като синоними.

